

Voorwoord

Beste leden, voor u ligt het meerjarenbeleidplan van onze beroepsvereniging dat behalve door bestuur en staf ook door leden zelf tot stand gebracht is. In grote lijnen kunt u lezen wat de vereniging de komende jaren van plan is. In de afgelopen jaren heeft ons vak veel mooie ontwikkelingen doorgemaakt die we de komende jaren willen voortzetten. Het bij elkaar houden van de verschillende werkvelden waarin geestelijke verzorgers werkzaam zijn is daarbij een van de speerpunten. Komen tot een nieuwe beroepsstandaard en het uitbouwen/ intensiveren van wetenschappelijk onderzoek zullen veel aandacht vragen en dragen naar verwachting bij tot het eigene en distinctieve van het vak. Bovenal willen we de vereniging zijn die er is voor haar leden en die hun belangen behartigt. Er is ons alles aan gelegen om de invloed van geestelijke verzorging te behouden en verder uit te bouwen. Eenieder draagt daaraan bij.

Hartelijks, Moritz Pfähler, bestuursvoorzitter VGVZ

Terugblik

In de periode 2018-2022 richtte de VGVZ zich op drie speerpunten, die weer een voortzetting waren van eerder beleid: 1. financiering, 2. onderzoek en 3. zichtbaarheid waren de perspectieven van waaruit het vak en onze leden gepositioneerd en ondersteund werden. Op alle drie de vlakken is veel bereikt en zijn grote stappen gezet. Per onderwerp noemen we wat er gebeurd is en daarna hoe we verder gaan:

1. Financiering

De subsidieregeling Geestelijke verzorging en palliatieve zorg 2019 heeft het werkveld GV Thuis ontwikkeld en gevestigd als een belangrijke nieuwe branche in ons vak; 2022 was het begin van een nieuwe periode van vijf jaar subsidie. Bij de politie heeft GV een vaste plek gekregen als onderdeel van veilig en gezond werken. Samen met de NZa is de inbedding van GV in mogelijke nieuwe zorgpaden of betaaltitels in de zorg besproken. Dat heeft ervoor gezorgd dat GV gepositioneerd is in de visie op nieuwe financieringsvormen.

2. Onderzoek

De door ZonMW gefinancierde projecten in het kader van Palliatief Landelijk Onderzoek Eerstelijns Geestelijke verzorging PLOEG hebben hun opbrengsten gekregen die van dienst kunnen zijn voor de hele beroepsgroep doordat ze in 2022 worden gedeeld in verschillende bijeenkomsten. De commissie wetenschap van de VGVZ heeft *“Door de bomen het bos leren zien, Landelijke Onderzoeksagenda Geestelijke Verzorging 2021-2025”* gepubliceerd waarmee onderzoek voor de komende periode aansluit bij de behoeften van de beroepsgroep. In 2021 zijn in het kader van het project Kennisinfrastructuur geestelijke verzorging en zingeving in de zorg 10 leernetwerken van start gegaan die in 2023 resultaten zullen leveren, wanneer er ook vorm is gegeven aan een kennisbank.

3. Zichtbaarheid

In 2020 heeft de VGVZ voor het eerst een communicatiemedewerker in dienst genomen, nadat het project profilering geestelijke verzorging en Agora al middelen en medewerkers hadden ingezet die met name leidden tot een grotere bekendheid van GV thuis. Onze eigen

medewerker heeft als taak de externe en interne communicatie voor alle werkvelden te borgen. De coronacrisis heeft ertoe geleid dat veel activiteiten en getuigenissen van VGVZ-leden in de media verspreid zijn en aandacht kregen.

Het vorige meerjarenbeleidsplan kondigde jaarplannen aan die het langjarige beleid zouden vertalen in doelstellingen per jaar. Deze zijn niet gemaakt. Desondanks kunnen we zien dat veel van de beleidsplannen hun uitvoering hebben gekregen. Wat er anders liep dan verwacht, kunnen we zien in het licht van twee onvoorziene ontwikkelingen: de inrichting van het stafbureau als interne factor en de coronacrisis als externe factor.

Het nieuwe huishoudelijk reglement van 2019 heeft de vereniging slagvaardiger gemaakt. Het stafbureau kent nu een directeur, beleidsmedewerker, communicatiemedewerker en managementassistent, die samen met het facilitair bedrijf FBPN de vereniging professioneel organiseren. De periode van het vorige meerjarenbeleidsplan was er een van transitie met veel wisselingen in bestuur en staf. Aan het begin van deze nieuwe periode is die transitie afgerond.

De coronacrisis betekende ook voor de vereniging een periode van anders werken, leden ondersteunen, uitwisseling facilitairen en de samenhang anders vormgeven.

Status praesens

De VGVZ kende de afgelopen jaren een sterke groei van ongeveer 1000 leden in 2018 naar bijna 1500 begin 2022. De mogelijkheden voor werk als geestelijk verzorger in de thuissituatie spelen hierbij een rol, maar zeker niet alleen. De VGVZ telt begin 2022 bijna 1000 in de praktijk werkzame leden. De gemiddelde leeftijd van de werkzame leden is hoog: voor een kwart ouder dan 60 jaar, dus de komende jaren zullen veel collega's met pensioen gaan. Die generatiewisseling is nu al gaande. Een schets van de nieuwere leden geeft het volgende beeld:

- Meer vrouwen dan mannen
- Meer leden met één of meer deeltijdaanstellingen
- Minder institutioneel gebonden; dit geldt óók voor de geestelijk verzorgers met een zending
- Basiskennis en affiniteit betreffen minder exclusief één levensbeschouwelijke traditie
- Uitstroom van collega's met een jarenlange opleiding in theologie, meer variatie in initiële opleiding en zij-instromers, die elders verworven competenties meenemen.

De vereniging is ingericht volgens het nieuwe huishoudelijk reglement van 2019.

De bestaande werkvelden kennen versterkte contacten met branches maar zoeken ook naar hun identiteit te midden van zingevingsinitiatieven die er in alle werkvelden zijn. Intussen gaat het zoeken door naar de gedeelde identiteit van leden uit de zorg, politie, justitie, defensie en in de thuissituatie. Zingevingsaandacht in bedrijven en in het onderwijs biedt nieuwe kansen om ook daar onze expertise in te zetten. Het beroepsregister SKGV heeft een steeds betere plek in het veld en we blijven bouwen aan de samenhang van het register en de beroepsvereniging. En net als in de hele geschiedenis van de vereniging is er altijd

aandacht nodig voor het vestigen en het behoud van formatie. Dat vraagt ook om manieren waarop het vak af te bakenen en waarop de bestaande wettelijke borging te handhaven is.

Symptomen en diagnose

Op de drie gebieden van de statuten:

1. Alle GV verenigen: de overheid heeft in twee dossiers de vraag naar de identiteit van de geestelijke verzorging helder gemaakt dat de VGVZ daarin een leidende rol speelt.¹ De beroepsstandaarden en -registers zijn daarin leidend. Bij de overheid en bij brancheorganisaties in de zorg leeft een duidelijke idee over het vak, waarmee we een sterke positie hebben. Op dat vlak hebben we veel bereikt en hebben we een gezamenlijke groei kunnen doormaken. De samenhang van de verschillende beroepsstandaarden en -registers kan een volgende stap zijn, die we kunnen zetten bij de samenstelling van een volgende versie van de beroepsstandaard. Dit is het streven de komende beleidsperiode. Het zal de breed gedragen identiteit in een zich ontwikkelende samenleving, zeker op het gebied van zingeving en levensbeschouwing, bevorderen, en het draagvlak voor ons vak vergroten. De eerdergenoemde toegenomen diversiteit in de beroepsgroep maakt dit voornemen nog urgenter.
2. Bevorderen GV: in de meeste werkvelden heeft geestelijke verzorging een stabiele plek. Soms heeft de coronacrisis bijgedragen aan de zichtbaarheid van de relevantie van ons vak. Geestelijk verzorgers bleven aanspreekbaar voor medewerkers, patiënten, cliënten en organisaties. Hun bijdragen aan zingeving en ondersteuning werden goed zichtbaar in de media. Als we de uitkomsten van onderzoek goed kunnen vertalen naar de werkvelden, kunnen we de borging verder verstevigen. Ook hier geldt dat de diversiteit van de beroepsgroep uitdagingen biedt voor het positioneren van de identiteit van het vak.
3. Belangenbehartiging: een periode van vijf jaar onderzoek en een nieuwe beroepsstandaard zullen de positionering van het vak en van de individuele beoefenaar kunnen versterken, in samenhang met communicatie en verbinding met alle betrokken instanties.

De inzet van voldoende vrijwilligers in de vereniging blijft een uitdaging. Voor werk dat raden of commissies eerder zelf deden wordt nu veelal een beroep gedaan op staf en secretariaat, en de complexiteit van de dossiers waar de VGVZ zich mee bezighoudt is sterk toegenomen. Dat betekent een sterke verschuiving naar betaalde beroepskrachten die het werk doen: professionalisering. De afgelopen jaren nam de betaalde formatie van het stabiebureau toe van 1,0 naar 2,3 fte naast de inzet van het facilitair bedrijf. Dit geeft in ieder geval meer continuïteit en meer ruimte, hoewel de beperkte formatie nog steeds om scherpe keuzes vraagt.

Dat was verantwoord omdat het financiële resultaat de afgelopen jaren steeds ruimschoots positief was dankzij ledengroei. We zien dat deze groei naar verwachting niet ombuigt:

¹ Kamerbrieven ministers Van de Steur, Grapperhaus en De Jonge

- De ledengroei is niet afhankelijk van GV thuis, omdat de contributieopbrengst maar voor een heel klein gedeelte afhangt van dit werkveld, waarin leden veelal parttime werken naast een baan in loondienst.
- Het aantal vacatures op onze site is groeiend, wat een indicatie geeft voor de stabiliteit van de totale formatie intramuraal bij de huidige pensioneringsgolf.
- De vereniging levert inzet in relevante projecten van de overheid, waaruit een klein deel van de stafformatie wordt geborgd.

Beleidsvoornemens

De belangrijke voornemens voor de komende vijf jaar onderverdeeld in de drie doelstellingen die onze vereniging statutair heeft:

1. Alle geestelijk verzorgers verenigen

Ook in de periode van 2022 tot en met 2026 wil de VGVZ de beroepsvereniging van alle geestelijk verzorgers zijn. Dat doen we door de leden professioneel en benaderbaar van dienst te zijn. De afgelopen halve eeuw waarin de vereniging is gegroeid, heeft laten zien dat de gezamenlijke stem van de beroepsgroep veel kan betekenen. Een **relevante plek** in de maatschappij is de voorwaarde voor de toekomst van het vak; de kracht van het geheel en de eenheid zullen ook in de komende tijd weer veel mogelijk maken. We zien dat ieder jaar opnieuw aan de doelen die we bereiken en dat maakt ons gemotiveerd voor de toekomst.

De samenleving mag van ons ook verwachten dat wij **kwaliteit** leveren. Transparantie vraagt een goed systeem van verantwoording. Dat zullen we ook in de komende periode bewaken door een intensieve samenwerking met het kwaliteitsregister en met de vertegenwoordigers van de afnemers van geestelijke verzorging: overheid, brancheorganisaties, de samenleving als geheel.

Relevant zijn vraagt ook om afstemming met het veld waarvoor we werken: ontwikkelingen in de omgeving vragen om nieuwe vormen en nieuwe woorden. Dat willen we beantwoorden met een nieuwe versie van de **beroepsstandaard**, waarin alle werkvelden zich herkennen en waarmee de aansluiting met de samenleving voor meer dan een decennium zal kunnen slagen.

We zien veel gedeelde beschrijvingen van ons vak en ook enkele verschillende. Met een nieuwe versie van de beroepsstandaard kunnen we groeien naar een verdere eenheid. De vereniging stelt zich tot doel om in 2026 een nieuwe beroepsstandaard te presenteren. In het hele landschap van geestelijke verzorging in alle werkvelden en sectoren, met verschillende opvattingen over bevoegdheid, is het essentieel hier gezamenlijk draagvlak te vinden.

Het thema **bevoegdheid**, dat in de Regiegroep en in de beroepsstandaard in 2015 naar de vorm goed omschreven is, heeft inhoudelijk verdere verdieping nodig om tot dat draagvlak te komen. Wat we weten is: 1. Bevoegdheid heeft te maken met het binnenperspectief en hoe je je levensbeschouwing beleeft, 2. Je operationaliseert dat in je werk met de

levensbeschouwelijke en hermeneutische competentie, 3. Je houdt dat levend, middels een gemeenschap of als representant of anderszins. Waar verder onderzoek nodig is: hoe dat precies werkt en te borgen is, vooral in een samenleving waarin levensbeschouwelijke bronnen fluïde zijn.

De vraag naar de operationalisering van de levensbeschouwelijke identiteit in het vak van geestelijke verzorging moeten we dus agenderen: bij de sectoren, via open platforms en bijeenkomsten. Verder moeten we dit thema agenderen bij de wetenschapscommissie met de vraag te komen tot initiatieven voor nader onderzoek op dit punt. Bij de bevoegdheidverlenende instanties en bij de sectoren van de vereniging inventariseren we samen met de SKGV wat er gebeurt aan onderhoud en toezicht, hoe zij hun eigen rol zien en hoe zich dat verhoudt tot de beroepsstandaard, bij- en nascholing, en ook welke inbreng zij kunnen ontlenen aan de praktijk van geestelijke verzorging. Hierin kunnen we samen met de SKGV kwaliteit borgen.

Op het gebied van **onderwijs** kunnen we stappen zetten om tot meer eenheid te komen:

1. De band van de opleiders met de beroepsgroep verstevigen door structurele onderlinge contacten in de vorm van uitwisseling van onderzoeksgegevens.
2. Introductie in de positionering van het vak en de taak van beroepsvereniging en het register toevoegen aan alle initiële opleidingen.
3. Structureel deelnemen aan het overleg van de onderwijsinstellingen: Hbo en LOO.
4. Duidelijkheid scheppen in de eindtermen van de opleidingen tot geestelijk verzorger vanuit een duidelijker beeld van het vak in relatie tot de bestaande en de nieuwe beroepsstandaard. Deze eindtermen worden bij voorkeur afgestemd met alle werkvelden waarin geestelijk verzorgers actief zijn. Het ZonMW-project Kennisinfrastructuur Geestelijke Verzorging en Zingeving in de Zorg zal daarbij inbreng leveren voor de manier waarop deze afstemming vorm kan krijgen.

2. Bevordering van geestelijke verzorging

1. Gebruik maken van de positie die de VGVZ heeft als onbetwiste gesprekspartner op het gebied van morele stress, veilig en gezond werken, rechten van cliënten, geestelijke verzorging en zingeving in bedrijven, overheidsorganen en de zorg, ook in connectie met trends als vitaliteitsbeleid, Positive Health, eenzaamheidsbestrijding, ethiek en end of life, levenskwaliteit - maar wel telkens met oog voor het onderscheidende van de geestelijk verzorger ten opzichte van andere professionals, namelijk de levensbeschouwelijke/hermeneutische competentie.
2. Keuzes maken in de identiteit van de vereniging: welke vormen van beroepsuitoefening rekenen we tot ons vak. Er liggen kansen in de werkvelden bedrijven en onderwijs. We zullen de omvang van onze taken moeten afstemmen op het maatschappelijke draagvlak en onze eigen beroepsstandaard.
3. Zoeken naar de materiële borging van het vak. In de GV thuis betekent dat deelnemen aan de Expertisefunctie GV zoals VWS deze in gang gezet heeft en samen met de stuurgroep GV thuis vormgeven aan financiering van GV thuis na de huidige subsidietermijn die tot 2026 loopt. In de overige werkvelden is de borging van de

formatie niet minder van belang. We moeten instellingen blijven motiveren tot voldoende formatie GV en kijken naar de mogelijkheden van handhaving.

4. Voor het eerst is er een communicatiefunctionaris onderdeel van het stafbureau. De structurele aandacht die we voor het vak kunnen genereren moet bijdragen aan de doelen van de vereniging.

3. Belangenbehartiging

Sommige punten onder bevordering van geestelijke verzorging vallen ook onder dit onderdeel, maar hier sommen we op wat er nodig is voor legitimering en positionering in inhoudelijk zin. De commissie wetenschap heeft een onderzoeksagenda samengesteld die de vereniging en vakgenoten kan helpen hun inzet te legitimeren. Dat is ook nodig om derden een helderder inzicht te geven in het onderscheidende van GV.

Belangrijk onderscheidend element in ons vak is de persoonlijke vorming. Daarin ligt ook een taak voor de initiële opleidingen. De levensbeschouwelijke praktijk, de representatie van bronnen en inhoud, de professionele competenties en aansluiting bij de eisen van de verschillende werkvelden, moeten daarin meegenomen worden. Een levensbeschouwelijke biografie is een begin en kan weliswaar een jarenlange persoonlijke vorming weergeven, maar deze niet vervangen. Met duidelijke eindtermen kunnen opleiders dat borgen en kunnen zij professionals afleveren die de vereiste competenties en de vereiste houding bezitten. Werkgevers of afnemers weten daardoor beter wie ze in huis halen.

De wetenschappelijke plannen van de commissie wetenschap zijn vastgelegd in een wetenschapsagenda die veel kan bijdragen aan de noodzakelijke onderbouwing. Een extra inspanning op het gebied van de onderscheidende levensbeschouwelijke kant van het vak zal nodig zijn om de aard van bevoegdheid en bekwaamheid uit te werken, ook in relatie tot de taak die onze vakgenoten hebben om de vrijheid van godsdienst en levensovertuiging te borgen.

Het aanboren van de bronnen van zingeving, de praktijk van geestelijke verzorging, is onze unieke expertise die we gebruiken als basis voor het vak. Toepassen van die bronnen vraagt om kennis van maatschappelijke context, individueel gedrag en het verbinden van de bron met de context. Deze dynamiek heeft ook altijd passende vormgeving nodig waar we samen oog voor moeten hebben. De vrijwillige inzet van leden in commissies, werkveld- en sectorraden kan hier een belangrijke bijdrage aan leveren.

De belangenbehartiging op arbeidsrechtelijk gebied voor onze leden in de zorg blijven we uitvoeren in samenwerking met de Federatie van Beroepsorganisaties in de Zorg FBZ. Zo zijn we contractant bij Cao's, nemen we deel aan de vormgeving van ijk- en kernfuncties en kunnen we ondersteuning bieden bij reorganisaties en alle processen die de materiële belangen van onze leden in de zorg raken. Voor onze leden in de overige werkvelden zoekt de vereniging ad hoc en in afstemming met de betrokken partijen naar mogelijkheden tot arbeidsrechtelijke belangenbehartiging.

Concreet

Beroepsstandaard

De samenstelling van een nieuwe beroepsstandaard is een project dat gaat leiden tot:

1. Meer samenhang van alle werkvelden
2. Betere verantwoording en positionering
3. Betere aansluiting bij een veranderende omgeving
4. Verdieping van het onderscheidende levensbeschouwelijke aspect

In 2023 en 2024 moeten we de kennis en ervaringen ophalen om een helder beeld te krijgen van wat nodig is. Dat halen we uit onderzoek en uit uitwisseling met bevoegdheidverlenende instanties.

In 2025 moet de commissie beroepsstandaard schrijven aan een nieuwe tekst. De samenstelling van de commissie moet een groot draagvlak creëren.

In de hele periode van dit meerjarenbeleidsplan ondersteunt de medewerker communicatie de interne en externe beeldvorming over het vak en zorgt een hechte samenwerking met het kwaliteitsregister SKGV voor eenduidig beleid in de afbakening van het vak.

Onderwijs/onderzoek

Zicht op de eindtermen van de initiële opleidingen moet leiden tot een betere samenhang van beroepsstandaard en onderwijs. De betekenis van levensbeschouwelijke bevoegdheid heeft daarbij veel aandacht nodig.

In 2023 en 2024 moeten ideeën over eindtermen en levensbeschouwelijke bevoegdheid opgehaald en uitgewisseld worden met de opleiders, zodat de nieuwe standaard samen met de opleiders vorm kan krijgen.

De wetenschapsagenda gaat gegevens opleveren voor de nieuwe beroepsstandaard. De kennisinfrastructuur zorgt voor een goede beschikbaarheid van inzichten op alle terreinen van het vak.

Financiering

De versterkte identiteit van ons vak, zoals die voortvloeit uit het project beroepsstandaard, is het instrument om financiering te borgen in de verschillende werkvelden.

In 2023 organiseren we een beter zicht op de mogelijkheden om de wettelijke inkadering van GV bij de overheid en in de zorg te bevestigen en te handhaven waar deze in het geding is, op basis van de inhoudelijke verantwoording van de relevantie.

De vereniging blijft GV in de thuissituatie mede vormgeven voor de toekomst door deelname aan de stuurgroep samen met VWS en aan de expertisefunctie en door betrokken te zijn bij de financiering na de subsidiefase 2022-2026.

Bestuur en staf VGVZ, 16 mei 2022